

LEVENDE Talen

JAAERVERSLAG

2013

Geachte lezer,

Met genoegen presenteren wij u ons jaarverslag 2013. In dit jaarverslag leggen wij verantwoording af aan onze leden en onze relaties. We blikken vooral terug op onze activiteiten in het vertrouwen dat die zinvol geweest zijn voor de aangesloten taaldocenten en (daarmee) voor het taalonderwijs in ons land, en voor de overige taal-liefhebbers en -deskundigen onder onze leden.

We kijken niet alleen terug maar ook vooruit op basis van concrete ambities waar we in geloven en die we van harte proberen waar te maken. Ik wens u veel plezier tijdens het doorlezen van alle bijdragen. Voor vragen, opmerkingen en ideeën houden wij ons graag aanbevolen.

Namens het bestuur,

Judith Richters,
voorzitter Levende Talen

COLOFON

Vereniging van Leraren in Levende Talen
Zwarte Woud 2
3524 SJ Utrecht
T 030 205 99 78
E bureau@levendetalen.nl
www.levendetalen.nl

redactie: Jos Canton, secretaris
12 april 2014

INHOUD

4

VERSLAG VAN DE SECRETARIS VAN LEVENDE TALEN

Leden
Dagelijks Bestuur
Hoofdbestuur
Financiën
Bureauondersteuning
Website
Landelijke Studiedag 2013 | *Europees Talenlabel*
Onderwijscoöperatie
Projecten en werkgroepen | *Werkgroep CE-SE* |
Werkgroep Docenten aan Zet | *Platform Leraren-
opleiders* | *Werkgroep Taal-diversiteit*
Tijdschriften

8

VERSLAG VAN DE SECTIES VAN LEVENDE TALEN

Arabisch
Chinees
Duits
Engels
Frans
Fries
Italiaans
Nederlands
Nederlandse Gebarentaal
Papiaments
Russisch
Spaans
Turks

19

VERSLAG VAN DE VAKBONDSMEDEWERKER

20

VERSLAG VAN DE REDACTIES LTM & LTT

Levende Talen Tijdschrift
Levende Talen Magazine

VERSLAG VAN DE SECRETARIS VAN LEVENDE TALEN

Het Dagelijks bestuur heeft het genoegen u het Jaarverslag van 2013 te presenteren in een soberdere uitvoering dan u de laatste jaren van ons gewend was.

De vereniging (bij de Kamer van Koophandel ingeschreven als Vereniging van Leraren Levende Talen) bestaat sinds 1911 en is nu dus 103 jaar oud. Levende Talen is een federatie van dertien vakverenigingen van taaldocenten. De volgende talen zijn vertegenwoordigd: Arabisch, Chinees, Duits, Engels, Frans, Italiaans, Nederlandse Gebarentaal, Nederlands, Papiaments, Russisch, Spaans en Turks. Een aparte plaats bezetten NT2 als werkgroep binnen de sectie Nederlands, Vedocep (Engels in het basisonderwijs) en de werkgroep Lerarenopleiders. Levende Talen heeft als doelen:

- het bevorderen en ontwikkelen van taalonderwijs in alle levende talen in brede zin
- het bijeenbrengen van en bieden van een platform aan taaldocenten
- het behartigen van de belangen van leden in de arbeidsvoorwaardelijke sfeer. Daarvoor is Levende Talen aangesloten bij de FvOv (Federatie van Onderwijsvakorganisaties). Zie verder het verslag van onze vakbondsmedewerker op pagina 19.

Leden

Leden van Levende Talen zijn voornamelijk taaldocenten in primair, voortgezet en hoger onderwijs, beroeps- en volwasseneneducatie. Op de teldatum (31-12-2013) waren er 3701 leden, 3557 actieve en 144 post actieve leden. Sinds de laatste algemene ledenvergadering zijn er negen ereleden. Wij betreuren in 2013 het verlies van ons erelid Hette de Boer. Hette was tot het laatst actief voor Levende Talen.

Dagelijks Bestuur

In 2013 heeft Toon van der Ven de voorzittershamer overgedragen aan Judith Richters. Dirk Klein en Klaas Heemskerk zijn tot het Dagelijks Bestuur (DB) toegetreden. De volgende personen vormen nu het DB:

Judith Richters, voorzitter

Klaas Heemskerk, vicevoorzitter (tevens voorzitter vaksectie Nederlands)

Mari Brok, penningmeester

Jos Canton, secretaris

Kitty Willemsen, algemeen bestuurslid

Dirk Klein, algemeen bestuurslid

Portefeuilleverdeling taken DB in 2013

Contact met Coöperatie	Judith en Klaas
Contact met rechtsbijstand UNIE/NFTO	Mari en Jos
Contact met vakbondsmedewerker en FvOv	Mari en Jos
Leidinggeven aan het LT-Bureau	Jos, Judith en Mari
ICT, ledenadministratie online	Jos, Dirk en Mari
ICT, website	Jos, Dirk en Mari
Externe contacten (zoals ECML, REAL, FIPLV)	Judith en Jos
Contact met PVVVO	Judith en Kitty
Taalbeleid	Judith en Klaas
LSD	Judith, Dirk en Kitty
Lobbyen	Klaas
Werkgroepen	Kitty, Klaas en Jos (CE-SE), Judith (taaldiversiteit) Kitty en Judith (taal in de vakken)
Contact met redacties LTM en LTT	Judith en Mari
Digitaal archief (tijdschriften)	Judith en Mari

Het DB vergaderde tot juni 2013 maandelijks in het kantoor van de vereniging in Amsterdam en daarna in ons nieuwe kantoor in Utrecht.

Hoofdbestuur

Het HB wordt gevormd door de voorzitters van de dertien vaksecties samen met het DB. Het hoofdbestuur heeft Klaas Heemskerk (voorzitter sectie Nederlands) benoemd tot vicevoorzitter van de vereniging, zodat ook het Dagelijks Bestuur weer op volle sterkte is.

De in 2012 ingezette themavergaderingen van het HB leverden de volgende tips op: zoek elkaar als kleine talen op om krachten te bundelen, op bestuurlijk niveau moet je van elkaars expertise profiteren. En wat betreft het

lobbyen: probeer al invloed uit te oefenen, voordat zaken in Den Haag beslist zijn; persberichten nu al schrijven. Een mooi voorbeeld is de brief van de sectie Nederlands aan de vaste Kamercommissie over de verplichte diagnostische toetsen voor de kernvakken vanaf 2016 in de tweede en derde klassen van het voortgezet onderwijs. Toch waren in het afgelopen jaar de HB-vergaderingen met vier geplande bijeenkomsten inclusief aandacht voor thema's die relevant zijn voor de missie van de vereniging niet bevredigend. Oorzaak: organisatorische zaken konden niet goed genoeg met HB besproken worden doordat daarvoor te weinig tijd overbleef; bovendien bleek de interesse om aan de themabijeenkomsten deel te nemen tegen te vallen. Voor uitwisseling van wat er in de secties speelde was vaak ook onvoldoende tijd over. Het hoofdbestuur heeft dan ook voorgesteld de themavergaderingen af te schaffen en over te laten aan initiatieven van bestuursleden die relevante inhoudelijke thema's kunnen agenderen. Vanaf dit schooljaar is de vergaderfrequentie weer op zes per jaar gebracht. In 2013 is er zelfs vaker vergaderd in verband met de financiële situatie aan het eind van het jaar.

Financiën

2013 was een zwaar jaar, er is meer uitgegeven dan begroot op de verenigingsrekeningen. Gelukkig speelden we quitte bij de LSD. Op de bondsrekening (subsidie voor vakbondszaken) stond het hele jaar voldoende reserve. Oorzaken: kosten door de schikking na het ontslag van de kantoormedewerker en de verhuizing. In 2014 kan weer begonnen kan worden aan opbouw reserve. De bestuursleden hebben besloten af te zien van hun bestuurdersgelden in 2013 en ook voor 2014. Vanaf 2014 worden reiskosten alleen nog vergoed op basis van openbaar vervoer.

Bureauondersteuning

Het dagelijks bestuur en het hoofdbestuur zijn in hun taken bijgestaan door de bureaumedewerkster Myrna Brouwer. Haar belangrijkste taken zijn het bijhouden van de ledenadministratie, de communicatie met de leden en het ondersteunen van activiteiten van bestuur en secties. De telefonische bereikbaarheid van het bureau is in overleg met de secretaris vastgesteld. Het bureau is in juni verhuisd naar Zwarte Woud 2 in Utrecht (het APS-gebouw) waar bestuur en secties ook kunnen vergaderen.

Website

In oktober zijn er gesprekken geweest met Antenna voor aanpassingen aan de website. Opdracht: de verouderde voorkant moet een dynamischer uitstraling krijgen. Maar ook de editor kan handiger. Dat alles binnen een beperkt budget.

Landelijke Studiedag 2013

De werkgroep LSD 2013 had als belangrijkste taak meegekregen om de aanbevelingen na de studiedag in 2012 op te volgen, te weten twee (langere) workshoprondes in plaats van drie en binnen het begrote budget blijven. Met een record aantal betalende deelnemers en bestuurders die nu ook financieel moesten bijdragen is dat laatste gelukt. De studiedag van Levende Talen vond op vrijdag 1 november plaats, waar het Europees Talenlabel werd uitgereikt.

Europees Talenlabel 2013

Het Europees Talenlabel is een Europese prijs ter aanmoediging van innovatieve taalprojecten, welke jaarlijks wordt uitgereikt. Het label belooft nieuwe technieken in vreemdetalenonderwijs, het verspreiden van kennis en daarbij het promoten van 'good practices'. De volgende projecten zijn hierbij in de prijzen gevallen.

- De derde prijs ging naar het Duitsland Instituut in Amsterdam met hun project 'Ollis groBe Holland-reise'. Dit project richt zich op het versterken van de taalvaardigheid Duits met de pop Olli in de onderbouw van het vmbo. Het maakt op een innoverende manier gebruik van sociale media.
- De tweede prijs ging naar Stichting Movare voor haar project 'Euregioschool'. Dit taalproject wordt uitgevoerd op diverse basisscholen en vmbo-scholen en is inmiddels uitgestraald naar twee peuterspeelzalen. Op deze locaties wordt in structureel een buurtaal (Frans of Duits) onderwezen.
- De grote winnaar van de dag was scholengemeenschap Ubbo Emmius met haar project 'Take 2!'. Bij dit project voeren leerlingen van klas3-vmbo een soap uit waarbij alle taalvaardigheden aan bod komen.
- Tot slot is de publieksprijs gegaan naar Stichting Dedicon, met haar project 'Yoleo'. Kinderen kunnen op hun pc, iPad of laptop populaire boeken lezen, waarbij zij ondersteund worden door beeld, tekst en een voorleesstem.

Onderwijscoöperatie

De doelstellingen en het motto van de OnderwijsCoöperatie (OC) zijn: 'Van, voor en door de leraar'. Juist dat uitgangspunt maakt dat de organisatie stroperig en omvangrijk is. De (beroeps)deelnemers in de OC (vakbonden) kunnen nu eenmaal meer mankracht (menskracht) opbrengen dan de 'vakinhoudelijken' die vrijwilligers zijn. De drie hoofdactiviteiten ('programmatische' van de OC zijn het waarborgen van de kwaliteit van het leraarsberoep (Bekwaamheid, via het Register dat nu wordt opgezet voor po, vo en mbo), het waarborgen van de professionele ruimte om de positie van de leraar te versterken, bijvoorbeeld tegenover schoolleiding, en het verbeteren van het imago van het leraarsberoep via Communicatie.

Binnen de OC is het Platform VVVO (Vakinhoudelijke Verenigingen in het Voortgezet Onderwijs) het zorgenkindje. Het bestuur ervan is niet erg stabiel en het Platform krijgt binnenkort ook al geen subsidie meer. Toch is dit het orgaan waarbinnen de vakinhoudelijke verenigingen hun standpunten voor goed onderwijs zouden kunnen bundelen; één succes is mede aan het Platform te danken, namelijk het behoud van CKV in het eindexamen havo/vwo.

Werkgroepen

Werkgroep ce-se

De werkgroep heeft 24 mei 2013 de resultaten van het onderzoek met haar aanbevelingen aangeboden aan vertegenwoordigers van het ministerie van OCW. Dit gebeurde tijdens een presentatie in het Edith Stein College in Den Haag. De conclusies van de werkgroep (hieronder) zijn daar in kleine groepen besproken met vertegenwoordigers van het veld.

- De werkgroep adviseert om leesvaardigheid niet op te nemen in het schoolexamen.
- De werkgroep CE-SE MVT adviseert richtlijnen te formuleren en op te leggen ter bevordering van vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid van de toetsen van de productieve vaardigheden.
- De werkgroep adviseert vaardigheidstoetsen in het schoolexamen alleen af te nemen op het (vastgelegde) eindniveau.
- De werkgroep denkt daarbij onder andere aan vastleggen van welke hulpmiddelen gebruikt worden bij de toets schrijfvaardigheid, verplicht stellen van toepassing van de CITO-normen bij luistervaardigheid en toepassing van de streefniveaus zoals beschreven in de Handreiking.
- De weging van de vaardigheden wordt weer vastgelegd: de werkgroep adviseert alle vaardigheden even zwaar te tellen en daarnaast een (vast) klein per-

tage in het schoolexamen vrij te houden voor school-eigen onderwerpen.

- Ook voor literatuur moet een vast percentage in het schoolexamen worden vastgelegd als het weer opgenomen is in het PTA van de mvt.
- De werkgroep adviseert om kenniselementen niet meer op te nemen in het PTA.
- De werkgroep adviseert twee vaardigheden in het centraal examen op te nemen: lezen en luisteren of lezen en schrijven.

In het nagesprek op het ministerie heeft de werkgroep steun hiervoor gekregen, en ook een positieve introductie bij de VO-Raad en de Inspectie.

Tijdens de LSD en op de Dag van de Leraar heeft de werkgroep de aanbevelingen verder uitgedragen.

Werkgroep Docenten aan zet

De VECON (Vereniging van economiedocenten) heeft, in de persoon van Jeannet Hommel, samen met Wilma van der Westen, algemeen bestuurslid van Levende Talen, het initiatief genomen om in PVVVO-verband (Platform Vakinhoudelijke Verenigingen Voortgezet Onderwijs) een project op te starten over taalontwikkelend lesgeven door vakdocenten. Het project is in februari 2012 gestart.

De vakdocenten in het project hebben een jaar lang gewerkt aan het vergroten van hun eigen deskundigheid in taalontwikkelend lesgeven. Ze hebben voorbeelden van taalontwikkelend lesgeven verzameld en werkvormen gebruikt in hun lessen. Tijdens de bijeenkomsten was er veel ruimte voor en behoefte aan het uitwisselen van ervaringen. Op twee bijeenkomsten was een spreker uitgenodigd. De docenten gaven aan dat ze deze manier van scholen als zeer prettig hebben ervaren: concreet, praktisch en inspirerend. Het project werd in april 2013 afgerond met een conferentie waar de vakdocenten hun ervaringen en resultaten presenteerden. De conferentie werd bezocht door ongeveer 80 mensen. Bij het project is een website ontwikkeld: www.docentenaanzetbijtaal.nl. Op deze website is de film te zien die is gemaakt over het project.

Platform Lerarenopleiders

In samenwerking met Levende Talen ontwikkelt het Expertisecentrum MVT van de Universiteit Leiden sinds maart 2007 initiatieven om aan de professionalisering van eerste- en tweedegraads lerarenopleiders mvt bij te dragen. In dit kader faciliteert het Expertisecentrum het platform lerarenopleiders van Levende Talen. In 2013 is het platform opgenomen als werkgroep in de vereniging met eigen programma op de LSD.

Werkgroep Taaldiversiteit

De werkgroep Taaldiversiteit heeft zich in 2013 beziggehouden met het meedenken over een actiegericht vervolg op de workshops in het kader van het Europese programma Language Rich Europe. Het rapport bevat een overzicht van de aandacht voor taaldiversiteit in alle EU-landen en verwoordt een aantal aanbevelingen op Europees niveau die de werkgroep in dialoog met alle secties van Levende Talen heeft vertaald naar een concept voor de Nederlandse situatie. Dat concept is tijdens de landelijke studiedag in een goed bezochte workshop voorgelegd aan docenten en beleidsmakers uit het taalonderwijs. Dat heeft geleid tot een definitieve vorm van tien beleidsadviezen aan staatssecretaris Dekker: *Van taalachterstandsbestrijding naar taaldiversiteitsbeleid*. Dit document is op de website van Levende Talen te raadplegen. Esther van Loo (sectie Russisch) heeft de leiding van de werkgroep. Voor 2014 staat als vervolgstap onder andere overleg met het ministerie op het programma.

Tijdschriften

Levende Talen geeft twee vakbladen uit: *Levende Talen Magazine (LTM)* en *Levende Talen Tijdschrift (LTT)*. *LTM* bevat informatie over nieuws en ontwikkelingen in het taalonderwijs en verschijnt acht keer per jaar. In *LTM* staan artikelen over relevante onderwerpen voor de verschillende talen, goede praktijkvoorbeelden, besprekingen van (jeugd)boeken en films, interviews en informatie over ict en internationalisering. *LTT* heeft een meer wetenschappelijk karakter en verschijnt vier keer per jaar. (zie ook pagina 20 e.v.).

VERSLAG VAN DE SECTIES VAN LEVENDE TALEN

Sectie Arabisch

Bestuur

Samira Haddad (voorzitter)
Wouter Toonen (secretaris en redactielid LTM)
Ali Liazid (penningmeester)
Fouad Issaoui (algemeen bestuurslid)
Abdelkader Loutfi (algemeen bestuurslid)
Malika Bouhbouh (algemeen bestuurslid)

Twee bestuursleden hebben afscheid genomen van het bestuur: Judith Richters (voorzitter) per 1 april 2013 en Anneke de Graaf (vicevoorzitter) per 1 september 2013.

Aantal leden: 18 (1e), (2e)

Acties 2012

- Afgelopen schooljaar hebben Samira Haddad en Malika Bouhbouh op openbare basisschool de Dorpsakker in Assendelft een lessenserie *1001 Nachten* aangeboden van 6 workshops van twee uur, bestemd voor kinderen van groep 5 tot en met groep 8.
- Deelname aan het Drongo Festival in de OBA in Amsterdam door Malika Bouhbouh en Samira Haddad. Hier konden geïnteresseerden een workshop Arabische kalligrafie volgen en de eerste basiswoorden van het Arabisch. Malika Bouhbouh nam tevens deel aan het voorleesfestival voor kinderen.
- In september 2013 is er voor leden een etentje in Tunesisch restaurant Zina te Amsterdam georganiseerd.
- Op het Edith Stein College in Den Haag heeft Noerhan een 10 behaald voor het Centraal Schriftelijk Examen Arabisch vmbo-T met een 9 als eindcijfer op haar diploma. Noerhan is namens de sectie Arabisch in het zonnetje gezet en heeft een cadeaubon gekregen.

ARABISCHE KALLIGRAFIE

Eind februari 2013 namen Malika Bouhbouh en Abdelkader Loutfi deel aan een week-endmarathon van 24 uur op het Heerbeek College in Best in het kader van het Peru Project. Er was onder andere een workshop in Arabische kalligrafie, waar leerlingen hun naam leerden schrijven in het Arabisch na een korte introductie over het Arabische schrift.

Plannen voor 2014

- Conferentie organiseren voor vakdocenten Arabisch met inhoudelijke brainstormsessie om het vak Arabisch onder de aandacht te brengen van de Nederlandse scholen.
- Begeleiding van lio's Arabisch.
- Vernieuwen van de website, waaronder vermelding activiteiten.
- Introductielessen Arabisch aanbieden op Nederlandse middelbare scholen in de vier grote steden in een reeks van vier lessen.
- Werving van leden onder studenten.
- Werving van leden onder docenten Arabisch van (volks)universiteiten.
- Voortzetting van organisatie voorlichtingsbijeenkomsten voor ouders van potentiële leerlingen in de vier grote steden.
- Vacature penningmeester invullen.
- Promotiefilm maken over het vak Arabisch.
- Debat organiseren voor schoolleidingen van diverse gymnasia over inrichting van het vak Arabisch op gymnasia.

Sectie Chinees

Bestuur

Tot 1-4-2013:

Man Tao (interim voorzitter)
Shichun Lin (secretaris)
Pauline Ruys-Lee (penningmeester en redactielid LTM)
Kitty Miao (algemeen bestuurslid)

Vanaf 1-4-2013:

Marieke Havinga (voorzitter)
Gwendolyn Tates (secretaris)
Pauline Ruys-Lee (penningmeester en redactielid LTM)
Judith Zoetelief (algemeen bestuurslid)
Elise Baardman (algemeen bestuurslid tot 1-8-2013)

Aantal leden: 30 + 5 sinds LSD

Acties 2013

Voor 2013 stonden de punten Ontwikkeling van Chinees als schoolvak en professionalisering en samenwerking hoog op de agenda.

- We wilden transparanter zijn voor de leden en echt

iets betekenen als platform. Daarom werd een LinkedIn pagina geopend: Docenten Chinees Nederland. Hierop plaatsen we alle landelijke ontwikkelingen met betrekking tot het vak Chinees.

- Uit een enquête die we hielden over wat men nu echt van ons verwacht als sectiebestuur, kwam vooral naar voren dat men materiaal en kennis wilde delen. Om het Materiaal te delen staat er nu een map CHINEES DELEN in Dropbox. Hiertoe hebben alle leden toegang.
- Om kennis te delen en samen te werken is de voorzitter lid geworden van de stuurgroep Chinese taal en Cultuur van het Europees Platform (CTC). In het kader hiervan kunnen we meer betekenen en meer docenten bereiken en proberen ze lid te maken van Levende Talen. Men kan als docent echter alleen via school, kosteloos, lid worden van het CTC.
- Samen met CTC worden er werkgroepen gevormd, onder meer Hoogbegaafdheid, om te komen tot een gedegen invulling van het schoolvak Chinees.
- Een bijeenkomst van docenten Chinees op het gemeentelijk gymnasium in Hilversum in juni was ook georganiseerd in samenwerking met het CTC. Twee lezingen tijdens deze middag: Daniela Fasoglio (SLO) over de laatste ontwikkelingen mbt het schoolvak Chinees en de pilot; Zhang Yinzhi van het Confucius Instituut Leiden over hun nieuwe methode voor het HSK; en ten slotte Xi Zeng met door haar ontworpen leermiddelen.

LSD 1 NOVEMBER 2013

Voor deze dag wilden we zo veel mogelijk docenten bereiken en hebben we gedacht deze aan te trekken door hun deelnamekosten op ons te nemen zodat de leden gratis konden deelnemen aan de workshops. We hebben hiervoor twee aantrekkelijke workshops verzorgd, over leerstrategieën Chinees en het gebruik van social media bij het leren van Chinees. Deze workshops trokken veel bezoekers: 25! Bovendien leverde het een vijftal extra leden op per 2014.

Plannen voor 2014

Ontwikkeling van Chinees als schoolvak

Het ministerie van Onderwijs heeft op 11 november 2013 bekend gemaakt dat Chinees een officieel eind-examenvak wordt en dat scholen per 2015 een school-examen Chinees mogen af nemen. Dit zal betekenen dat meer scholen Chinees zullen gaan invoeren. Hierop

moeten wij inspelen. Geheel duidelijk is de precieze invulling hiervan niet, net als de officiële ingangsdatum. Nog meer zal de sectie de functie van platform en informant moeten vervullen.

- Levende Talen moet onder de aandacht worden gebracht bij de scholen die Chinees gaan invoeren.
- Daarnaast kunnen wij als vakorganisatie scholen *adviseren* hoe Chinees in te voeren in het curriculum. Dit betekent dat we vinger aan de pols houden bij SLO en het CTC.

Professionalisering

De markt vraagt om meer docenten Chinees. De docenten die nu het vak als docent Chinees uitoefenen, zijn pioniers en oefenen allen op verschillende manieren het vak uit. Er zijn meerdere Nederlandse methoden beschikbaar voor de docent in het voortgezet onderwijs: onder meer *Chinees? 'n makkie*; *Chinees in 10 verdiepingen*; *Go 100*. Daarnaast heeft Hanban (China National Office for Teaching Chinese as a Foreign Language) verschillende methoden ontwikkeld. De Nederlandse versies zijn niet zo bekend en bevatten nogal wat fouten in de Nederlandse taal.

Op het moment is er slechts één lerarenopleiding in Nederland. Iclon in Leiden biedt een eerstegraads opleiding. Er zijn twee lerarenopleidingen bezig met het implementeren van een tweedegraads opleiding: Windesheim en NHL. Een tamelijk laag aanbod, daarom is het zaak leraren op een andere manier vakinhoudelijk te professionaliseren, maar ook in te spelen op de didactische vaardigheden.

- De sectie zal de leden attent maken op trainingen die in Nederland, maar ook in China plaatsvinden. Dit gaat via mailing van een nieuwsbrief, maar ook via een LinkedIn Groep, Docenten Chinees Nederland.
- Daarnaast zullen wij zelf een steentje bijdragen door elk jaar twee bijeenkomsten (mede) te organiseren. Dit is in elk geval in het najaar op de studiedag van Levende Talen en op 28 januari 2014 met een landelijke Congres Chinees, in samenwerking met alle betrokken partijen van het Chinese onderwijs in Nederland. Drie leden van het bestuur zullen een workshop verzorgen. Tevens zal het bestuur een stand bemanen voor onze sectie van Levende Talen.
- Er wordt een database opgesteld met mogelijke workshops. Op deze manier kan de sectie Chinees een bijdrage leveren aan de kwaliteitseisen van de overheid en het bekwaamheidsdossier van de leraren.
- Hoe om te gaan met het officieel niet bevoegd zijn van docenten, gezien de verplichting van scholen per 2016 alleen bevoegde docenten te hebben. We

kunnen hierbij denken aan een overgangsregeling of misschien zelfs ontheffing om het nieuwe vak niet meteen uit te hollen en kennis en ervaring verloren te laten gaan.

- Meer richten op taaldidactiek, door meer hierover te delen via de website. Fresco Sam Sin wordt aan het bestuur toegevoegd en wil hierin graag de leading rol spelen.

Externe betrekkingen

Het is belangrijk om samen te werken met andere organisatie die betrokken zijn bij de invoering van het vak Chinese taal en cultuur en de professionalisering teneinde overlappende werkzaamheden te voorkomen. Samenwerking moet worden gezocht op het gebied van de volgende werkzaamheden:

- Samenwerken en delen van kennis. Kennisdeling is een absolute meerwaarde van de vakorganisatie. De netwerkbijeenkomsten van bijvoorbeeld het docenten netwerk van het Europees Platform geven docenten uit het hele land de mogelijkheid om op regelmatige basis ervaringen en *good practice te* delen. Samen met het CTC organiseren we op 4 april een docentenbijeenkomst.
- Sectie Chinees als gesprekspartner voor derden. Het netwerk kan de docenten vertegenwoordigen bij het zoeken van geschikte docent voor de scholen en optreden als gesprekspartner. Mogelijke partners zijn universiteiten, scholen en de overheid, maar ook het bedrijfsleven en educatieve reisorganisaties. Dit kunnen we tevens aanbieden aan onze leden door een bestand te creëren van alle docenten Chinees. De voorzitter is lid van de stuurgroep van het Europees platform geworden om de werkzaamheden van de netwerken te gaan combineren en te zorgen dat er een geregeld aanbod is voor de docenten.
- Informatie verstrekken via de website. Mensen moeten ons kunnen vinden en algemene informatie kunnen vinden over de invoering van het vak Chinees. Hiervoor zullen we eigen webmaster moeten vinden tussen onze leden.

Sectie Duits

Bestuur (vanaf 12-4-2014)

Erwin de Vries (voorzitter)

Karin Heilen (secretaris-penningmeester)

Carel van der Burg (algemeen bestuurslid)

Erik Kwakernaak (algemeen bestuurslid, redactielid LTM)

Esther Hokken (algemeen lid)

Marja Ritterfeld (algemeen bestuurslid)

Paul Stevelmans (algemeen bestuurslid)

Erika Broschek (adviserend lid namens het Goethe-Instituut)

Aantal leden: 584 (1e), 46 (2e)

Acties 2013

2013 was voor de sectie Duits een jaar waarin de gebruikelijke evenementen werden georganiseerd: de Deutscholympiade (met vier in plaats van drie voorrondes en een groeiend aantal deelnemers), examenbesprekingen in Drachten, Zwolle, Almelo, Oss en Rotterdam, de organisatie van de profielwerkstukwedstrijd en de bijdrage aan de landelijke Studiedag. Beleidsmatig was het een rustig jaar.

Plannen voor 2014

Versterken van de band met de actiegroep Duits (samenwerkingsverband van *Goethe-Instituut*, Duitse Ambassade, Nederlands-Duitse Handelskamer, Duitsland Instituut Amsterdam). Profileren binnen de vereniging versterken.

Sectie Engels

Bestuur

Willemien den Hollander (voorzitter/mbo)

Marlise Kruishoop (vicevoorzitter/havo/vwo)

Willem Jan Baggel (secretaris/penningmeester/hbo)

Betty Molt (algemeen bestuurslid en redactielid LTM)

Patricia Rose (algemeen bestuurslid, *IATEFL Associate*)

Tine Stegenga (algemeen bestuurslid /vvt)

Esther Ignacio-Tas (algemeen bestuurslid/vmbo)

Na het overlijden van bestuurslid Joke Schokkenbroek lang gezocht naar (broodnodige) aanvulling van het Sectiebestuur. Twee enthousiaste personen gevonden: Tine en Esther.

Op 18 oktober 2013 is Hette de Boer gestorven. Hette heeft een indrukwekkende staat van dienst bij de vereniging. Hij was gedurende vele jaren penningmeester van de sectie Engels en erelid van de vereniging. Hette laat louter positieve herinneringen na. Wij zijn hem voor alles zeer dankbaar.

Aantal leden : 643 (1e), 128 (2e)

Acties 2013

- Op verzoek van leden wordt de *Nieuwsbrief* voort-

aan als *Newsletter* in het Engels naar de leden gezonden. Betty heeft de redactie op zich genomen.

- De SBE website is vernieuwd.
- De banden met de *British Council* zijn verstevigd.
- Leden/deelnemers aan de Landelijke Studiedag Talen werden verrast met een leuk en bijzonder nuttig presentje.
- *The BBC Awards* sponsorden we met € 500.
- Tijdens de Landelijke Studiedag Talen verzorgde het SBE drie workshops.
- We leverden een bijdrage aan een empirisch onderzoek van de UvA op het gebied van de lespraktijk Engels.
- Klachten en opmerkingen over de examens Engels werden aan de CVE gemeld.
- Het SBE verzorgde een bijdrage aan de jubileumuitgave *Ik las met de klas een heerlijk gedicht* van LTM.
- Namens de VLLT Sectie Engels 'leverden' we een lid voor de Commissie Vaststelling Examens.
- Er was een afvaardiging naar *IATEFL*; in LTM stond een verslag hiervan.
- Er verschenen vier *Newsletters* en één Nieuwsflits.
- Er werden zes bestuursvergaderingen gehouden.

OPVOLGING

Het belangrijkste event voor de Sectie Engels in 2013 was van huishoudelijke aard. Betty Molt, al vele, vele jaren onze sectieredacteur, wilde stoppen. Door haar promotieonderzoek ontbrak het haar aan voldoende tijd. Al twee jaar werd er naar een opvolger gezocht, zonder resultaat, helaas. En Betty bleef aan ondanks alles. En we bleven zoeken. En zie, vorige maand diende zich een opvolger aan! In de eerstvolgende *Newsletter* zal zij zich voorstellen.

Plannen voor 2014

- Organiseren van eindexamenbesprekingen. We blijven het proberen, ondanks de uiterst geringe animo tot deelname.
- We streven naar het organiseren van een studiedag Engels.
- Contact met onze leden intensiveren door het uitbrengen van interessante en nuttige *Newsletters*.
- Voortzetten beleid 'iets leuks en nuttigs' voor onze leden.
- Het organiseren van een profielwerkstukwedstrijd.

Sectie Frans

Bestuur (vanaf 12-4-2014)

- Trees Aler (voorzitter)
- Berrie de Zeeuw (penningmeester)
- Bianca de Dreu (secretaris intern)
- Janneke van Hardeveld (secretaris extern per 1-1-2014)
- Frank Claessen (mbo, site *Franszelfsprekend*)
- Laura Fontijne (vmbo en didactiek commissie)
- Jérôme Paul (*le français précoce*)
- Trynke van Dokkumburg (concours interscolaire)
- Sonja Heebing (hbo)
- Emmanuelle Pichon/Joke Rentrop (contact universiteit)

Aantal leden: 829 (1e), 72 (2e)

Acties 2013

Nascholing

- Het tweedaagse nationaal congres Frans.
- Twee nascholingsdagen van de didactiek commissie.
- Workshops op de LSD.

Media

- De vernieuwde website *franszelfsprekend* wordt intensief bezocht.
- Het proefproject het samengaan van de Nieuwsbrief van de sectie Frans en Digischool wordt positief geëvalueerd.
- Herziening van de startpagina Frans op de website van Levende Talen.
- Facebookpagina en Twitteraccount voor de sectie Frans aangemaakt.
- Arie Hoeflaak zit als sectieredacteur in de redactie van *LTM*

Concours en wedstrijden

- Concours interscolaire *Alors on tourne*.
- *Le calendrier culturel*, een Europees project.
- Profielwerkstukken wedstrijd.
- Le Prix du jeune lecteur is uitgereikt door Delphine de Vigan.

Externe contacten

- Deelname aan twee werkconferenties van de FIPF/CEO.
- Deelname aan het overleg van het Europees Platform over het Linq-label.
- Deelname aan de werkgroep *se-ce*.
- Beurs voor de universiteit van Laval/Quebec.

RONDE TAFEL FRANS

De RTF heeft als hoofddoel het bevorderen van de belangstelling voor het Frans in alle vormen van onderwijs in

Nederland. Ze bestaat uit vertegenwoordigers van Sectie Frans, Europees Platform, Instituut Français en Frans | Nederlandse Academie. In 2013 werd de folder *Kies Frans* en de poster *Choisis le français* verspreid. Het project *La malle aux mille merveilles* wordt in het schooljaar 2013-2014 voortgezet onder de naam *Le français voyage: 2 taalassistenten bezoeken 2de en 3de klassen van het voortgezet onderwijs met als doel zoveel mogelijk leerlingen en hun ouders overtuigen van het nut om Frans als examenvak te kiezen, naar welk profiel men ook gaat. Het belang en het plezier van een goede beheersing van het Frans wordt onder de aandacht gebracht van directies, ouders en leerlingen.*

Plannen voor 2014

Nascholing

- De voorbereiding van het nationaal congres Frans in maart 2015 is in volle gang.
- De nieuwe studiereis van de didactiek commissie – *Brussel, Parijs, Auvers* – vindt plaats van 19-21 september 2014. Ook zullen twee nascholingsdagen georganiseerd worden.

Media

- Streven om 'alle' docenten Frans zich te laten inschrijven voor de gratis Nieuwsbrief Frans van LT/Digischool. Via Facebook en Twitter het beeld van de sectie Frans LT duidelijk en aantrekkelijk maken.
- Van lezer zijn naar lid worden is het idee.

Concours en wedstrijden

- Het concours interscolaire heet *Parlons Pub!*
- Finale van *le Calendrier culturel*.
- Profielwerkstukwedstrijd.
- Titel van de Prix du jeune lecteur is *Les étoiles de Sidi*. De prijsuitreiking vindt plaats op 6 maart in aanwezigheid van de schrijver M. Binebine en de verfilmer van het boek.

De Ronde Tafel Frans

- Finale van *le français voyage* in maart. Volgende ronde in oktober 2014.
- Voorbereiding van *la journée du français* in de derde week van maart 2015.

Frans in het Nederlandse onderwijs

- Actie ondernemen om de positie van het Frans in het vmbo te beschermen en versterken.

Sectie Fries

Bestuur

Babs Gezelle Meerburg (voorzitter)
 Reitze Jonkman (secretaris, redactielid LTM en webstekredacteur)
 Ed Knotter (penningmeester)
 Alex Riemersma (algemeen bestuurslid)
 Sytze Hiemstra (voorzitter didactiekcommissie)
 Annekin Faber (algemeen bestuurslid)

Aantal leden : 25 (1e), 15 (2e)

Acties 2013

- Jaarvergadering met jaarverslag en de financiële stukken 2012 (4 februari 2013).
- Algemene Ledenvergadering (6 april 2013).
- Bezoek Landelijke Studiedag VLLT in Utrecht (1 november 2013).
- Congres Fierder mei Frysk 10 (7 november 2013).
- Bemoeienis met het Lectoraat Fries en Meertaligheid aan de hogescholen NHL en Stenden.
- Redactie Friese gedichten voor de jubileumuitgave van LTM *Ik las met de klas een heerlijk gedicht; honderd jaar Levende Talen*.

Plannen voor 2014

- Verdere uitwerking netwerk docenten Fries.
- Stimulering van gebruik standaardtoetsen voor meting leeropbrengsten Fries.
- Artikel in LTT over de ontwikkeling van een standaardtoets voor Fries.
- Organisatie 11de congres Fierder mei Frysk.

Sectie Italiaans

Bestuur (31-12-2013)

Rita Sorce (voorzitter)
 Tatiana Bruni (vice voorzitter en didactiekcommissie)
 Angela de Luca (aspirant secretaris)
 Maria Carmela D'Ángelo (didactiekcommissie)
 vacante, penningmeester
 vacante, redactie LTM – Web-master

In het afgelopen jaar heeft Joreel Boon haar taak als redactrice wegens drukke werkzaamheden moeten neerleggen en Betty Huitema, na 12 jaar als penningmeester. Wij zijn er evenwel in geslaagd één nieuwe aspirant secretaris aan te trekken: Angela de Luca.

Aantal leden: 53 (1e), 23 (2e)

Acties 2012

- In de verslagperiode is het bestuur zes maal bijeen geweest via Skype. Op 16 januari, 17 februari, 15 maart, 30 maart, 28 april, 3 juni, 20 september en 15 november. Ook is dit jaar weer veelvuldig gebruik gemaakt van communicatie via e-mail en Skype. Tijdens die vergaderingen stond het zoeken naar geschikte bestuursleden centraal en het organiseren van de studiedagen voor de Italiaanse docenten.
- De Landelijke Studiedag werd dit jaar niet gehouden vanwege de entreprijs die veel te hoog was voor onze leden en niet-leden.
- De functie van sectieredacteur *Levende Talen Magazine* is ook in 2013 een grote zorg voor ons geweest. Joreel Boon heeft na enkele jaren de functie van redactrice moeten neerleggen. Gelukkig hadden we een oplossing gevonden in de persoon van Francesca Verderame. Helaas heeft Francesca wegens privéomstandigheden de functie na enkele maanden moeten neerleggen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er (te) weinig Italiaanse bijdragen in LTM zijn verschenen. In plaats daarvan heeft de sectie Italiaans een Facebook pagina.
- Traditiegetrouw hield de sectie Italiaans ook dit jaar weer twee nascholingsdagen voor haar leden en niet-leden: op 20 april en op 30 november 2013. We hebben deze studiedagen georganiseerd samen met het Istituto Italiano di Cultura van Amsterdam en twee Italiaanse uitgeverij: Loecher en Edilingua. De deelnemers konden 2 masterclasses volgen:
Chiama con voce grande, gegeven door prof.ssa Monica Piantoni van de Universiteit van Bergamo
La Valutazione, gegeven door drs. Enrico Odelli van de universiteit van Leiden en dott.ssa M. Rita Sorce van de universiteit van Tilburg.

STUDIEDAGEN

De opkomst bij de studiedagen van de Sectie Italiaans was groot. Er waren ruim 25 deelnemers. De twee masterclasses *Chiama con voce grande* en *La Valutazione* waren, gehoord de positieve reacties van de deelnemers, een succes.

Plannen voor 2014

- Wij streven ernaar een referentiepunt te zijn voor alle docenten Italiaans in Nederland. Van belang hierbij is de versterking van het netwerk tussen docenten.
- Het aanbieden van studiedagen met praktische didactische workshops die vooral gericht zijn op het volwassenenonderwijs en het publiceren van praktijk-

- gerichte artikelen in het *Levende Talen Magazine* zijn enkele van onze meest opvallende activiteiten.
- Ook willen wij ons sterk maken voor het bevorderen van het Italiaans als mogelijk keuzevak op middelbare scholen.
- Onze hoofddoelstelling, namelijk collega's steun bieden om op professionele wijze hun taak uit te voeren, blijft onveranderd. We blijven ons inzetten om Italiaans ingevoerd te krijgen als schoolvak.
- Veel leden van de sectie Italiaans zijn werkzaam in het volwassenenonderwijs: volksuniversiteiten en Dante Alighieri. Wij streven naar meer professionele erkenning van deze docenten door het bevorderen van nascholingsactiviteiten, door het aanbieden van nascholing met praktische, didactische workshops.

Sectie Nederlands

Bestuur

- Klaas Heemskerk (voorzitter)
- Ton Hendrix (secretaris)
- Tjitske Westra (penningmeester)
- Wilma van der Westen (algemeen bestuurslid)
- Toine van Gaal (webmaster)
- Fonnie Haverkort (bestuurslid mbo)
- Fouke Jansen (bestuurslid NT2)
- Eline Grammatikas (aspirant bestuurslid)
- Joke Aartsen (aspirant bestuurslid)

Aantal leden: 875 (1e), 268 (2e)

Acties 2013

- Studiebijeenkomst met docenten Nederlands havo/vwo.
- Nascholingsbijeenkomst examencorrectie docenten havo/vwo.
- Nascholingsbijeenkomst examencorrectie docenten vmbo.
- Eindexamenbespreking havo/vwo.
- Eindexamenbespreking vmbo.
- Overleg met College voor Examinens.
- Onderhouden van netwerk.
- Vertegenwoordiging in en activiteiten voor het lerarenregister.
- Clary Ravesloot zit als sectieredacteur in de redactie van *LTM*
- Gesprekken met ambtenaren van OCW en met Kamerleden over onderwijs Nederlands; met name over schrijfvaardigheid als tweede examenzitting in het VO, over referentiekader en tussentijdse diagnostische toets.

Plannen voor 2014

- Organiseren van een conferentie met mbo vak- en taaldocenten.
- Eindexamenbespreking havo/vwo en vmbo.
- Starten met de voorbereidingen voor een nieuw themanummer over veranderingen in het schoolvak Nederlands.
- Bevorderen van een nieuw examen schrijfvaardigheid in het vmbo.
- Nascholing vmbo docenten.
- Bijhouden van netwerken.
- Na- en bijscholingsactiviteiten en intensiveren van contact met lerarenopleidingen.
- Intensiveren ledenwerving onder jonge docenten.
- Vernieuwing en uitbreiding SBN.

Sectie Nederlandse Gebarentaal

Bestuur

Annieck van den Broek (voorzitter)
Inge Zwitserlood (secretaris)
Kimberly Hendriks (algemeen bestuurslid)

Aantal leden: 43(1e), 5 (2e)

Acties 2013

- Workshop SignWriting op 23-2-2013.
- ALV met activiteit op 6-4-2013.
- Viering van het eerste lustrum op 25-5-2013, met discussie over gebarentaalonderwijs nu, toen en straks.
- Twee workshops op de LT-Landelijke Studiedag op 1-11-2013: BiBiKit (door Liesbeth Pijfers) en Het hele verhaal in gebarentaal: TPRS voor gebarentalen (door Iris Wijnen).
- Artikel van de hand van Eveline Boers-Visker in LTM 100(2013)6 met de titel 'Het onderwijzen van een taal zonder geschreven vorm'.

STUDIEDAG ERK EN GEBARENTALEN

De studiedag ERK en gebarentaal op 29 november 2013 was samen met Kentalis, Hogeschool Utrecht en SLO georganiseerd. De dag opende met een introductie over het ERK door prof. dr. Gerard Westhoff, en een lezing over implementatie van het ERK bij de opleiding tot tolk Ierse Gebarentaal door Carmel Grehan (Trinity College, Dublin). Aan Onno van Wilgenburg (Europees Platform) werd de publicatie *Europees Referentiekader voor Talen: Gebarentalen*

overhandigd. 's Middags konden de deelnemers de workshops 'Aan de slag met het ERK' en 'De puntjes op de i' volgen

Plannen voor 2014

- Samenwerken met belangenorganisaties voor Doven (met name *Dovenschap*) en met de organisatie voor Dove/slechthorende NGT-docenten.
- Voortzetten en uitbreiden van vakinhoudelijke activiteiten voor de leden. Op de agenda staan:
- 15-2-2014: paneldiscussie NGT versus NmG (*Nederlands met Gebaren*)
 - 12-4-2014: ALV + workshop
 - 7-6-2014: workshop *BiBiKit*
 - 7-11-2014: twee workshops bij de Landelijke Studiedag Levende Talen

Sectie Papiaments

Bestuur (31-12-2013)

Ruben Severina (voorzitter)
Erich Püschel (secretaris)
Geraldine van Bueren-Prens (penningmeester)
Cees Tuk (algemeen bestuurslid)
Nihayra Leona (algemeen bestuurslid)
Nihayra Leona heeft de plaats ingenomen van Henri Vijber.

Aantal leden: 17 (1e), 4 (2e)

Acties 2013

- De sectie heeft deelgenomen aan het Drongo Festival, aan symposia over meertaligheid van het *British Council* en aan de Landelijke Studiedag. Zij heeft tijdens het Drongo Festival en de LSD veel belangstellenden voor haar 'introductielessen' Papiaments mogen begroeten.
- Heel bijzonder waren voorts drie grote publieke evenementen. In het Curaçaohuis in Den Haag vonden op 21 februari een avond over immaterieel (Antilliaans) erfgoed en op 13 juni een lezing met discussie over het ontstaan van het Papiaments plaats.
- De derde openbare avond werd op 26 november ook in Den Haag georganiseerd, maar in het Arubahuis. Het onderwerp was de vitaliteit van het Papiaments in Nederland. De sprekers waren Ineke Strouken van het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed in Utrecht, Bart Jacobs van de Universiteit Leiden en Guus Extra van de Universiteit Tilburg. Bij deze manifestaties

met gemiddeld meer dan vijftig deelnemers heeft de sectie met de Stichting SPLIKA in Den Haag samen kunnen werken. Zij hoopt daar in de toekomst mee door te kunnen gaan.

Plannen voor 2014

- Het vergroten van het aantal leden staat dit jaar dan ook centraal.
- In het jaar 2014 wil de sectie meer naamsbekendheid krijgen, groter worden en de positie van het Papiaments versterken. Gedacht wordt in dit verband onder meer aan activiteiten op Aruba, Bonaire en Curaçao, ook om daar nieuwe leden te winnen.
- Maar 'Europees Nederland' wordt zeker niet vergeten. Hier zal nog in dit voorjaar een symposium over de positie van het Papiaments in de Europese regelgeving plaatsvinden. En andere activiteiten zijn ook al gepland, het belooft opnieuw een interessant en druk jaar te worden!

Sectie Russisch

Bestuur

Katerina van Wegen (voorzitter)

Janny Steenge (secretaris en penningmeester)

Esther van Loo (nascholing)

Olja Karmanova (contacten hoger onderwijs en universiteiten)

Geramé Wouters (redactielid LTM, Content Manager, PR)

Jeanette Bron (Internationale contacten)

Dorie Nielen (heritage speakers, voortgezet onderwijs)

Sandra van Blitterswijk (heritage speakers, staatsexamens)

Aantal leden: 43 (1e), 8 (2e)

Acties 2013

- De contacten met de Russische scholen in het land zijn verder aangehaald en er werd gewerkt aan een gebalanceerd programma voor moedertaalsprekers (heritage speakers) die eindexamen Russisch willen doen op havo- of vwo-niveau. Er is gesproken met de Poesjkinschool, de Russische school in Leiden, en er werd contact gelegd met *Buratino*, de Russische school in Eindhoven waar Dorie Nielen in de eerste maanden van 2014 vier leerlingen naar eindexamen via school/staatsexamen zal begeleiden.
- Dorie Nielen heeft gezorgd voor een promotiefilmpje voor Russisch op school (zie: www.youtube.com/watch?v=66Q0dPzOC7Q). Het geld hiervoor werd

vrijgemaakt uit de post PR.

- De *Olympiade Russische Taal* heeft plaatsgevonden in de laatste week van juni in Moskou. Nederlandse kinderen die Russisch volgen op school konden zich plaatsen voor de voorrondes van de Olympiade. Deelname was mogelijk op verschillende niveaus. Helaas was de organisatie in handen van een onervaren bureau. Beloofd is dat volgend jaar de organisatie weer terug in handen komt van het Poesjkininstituut in Moskou *Institut russkogo jazyka imeni A.S. Poesjkina*.
- De jaarlijkse studiedag van Russische Taal en Cultuur werd dit jaar wat uitgebreider gevierd op zaterdag 22 juni 2013 op de nieuwe locatie: Museum Geelvinck Hinloopen Huis te Amsterdam. We hadden 63 betalende bezoekers, het bestuur was voltallig aanwezig en er waren 10 sprekers, te weten: Ellen Rutten, Pieter Boulogne, John Langran, Dorie Nielen, Otto Boele, Edwin Trommelen, Karel Onwijn, Herman Starink, Remco Reiding, Roland Spek. Tevens was er een zangworkshop onder leiding van Raïsa Pintsjoek en Soroki.
- Op tal van bijeenkomsten en congressen werd de Sectie Russisch door Geraamé Wouters vertegenwoordigd met een PR-tafel (bijvoorbeeld Russische dagen in Groningen, Drongofestival, LSD).
- Sinds maart 2013 is de Sectie Russisch actief op Twitter. Volg ons via @Russisch_leren .
- Deelname van de sectie Russisch aan de LSD: Sandra van Blitterswijk heeft een workshop verzorgd met als titel 'Russisch als Schoolvak'.
- De VII Assembleja van het *Fond Russkij Mir* vond plaats van 2 tot en met 5 november in Sint-Petersburg. Voor Nederland waren Cecilia Odé aanwezig (presidium MAPRJaL) en Jeanette Bron. Veel discussies en lezingen gingen over de veranderende positie van het Russisch, omgaan met heritage-speakers, meertaligheid, het zoeken naar vormgeven van de nationale identiteit en de gevolgen voor leerboeken in binnen- en buitenland.
- De contacten met het Centre for Russian Studies in Groningen zijn versterkt door de Week van de Russische Taal en Cultuur (www.rug.nl/let/ruslandweek) die van 27 tot en met 30 november plaats vond. In de voorbereiding is intensief contact geweest tussen Jeanette Bron vanuit sectie Russisch, het *Centre for Russian Studies* en de vakgroep Russisch van de faculteit Europese talen aan de Rijksuniversiteit Groningen. Gasten waren docenten en studenten van de universiteit van Tver. Op 29 november vond de prijsuitreiking plaats van de multimediatedstrijd voor scholieren rond het thema 'Jouw Rusland' plaats. Zie: www.let.rug.nl/jouw_rusland/. De week met lezingen,

film, tekeningententoonstelling, multimediatedwedstrijd voor scholieren werd afgesloten op een studiedag op 30 november met veel aandacht voor taalontwikkelingen in het Russisch en cultuuruitingen in de media en film. Leerlingen van het Praedinius Gymnasium gaan op gezette tijden naar het Russisch centrum voor een excursie met presentatie van gemaakte werken.

- Contacten met de Russische Ambassade: Het examen op 15 mei 2013 werd geopend door Fedor Voronin, cultureel attaché van de Russische ambassade in Den Haag. In samenwerking met de Russische Ambassade en Rossotrudnichestvo (Federal Agency for the Commonwealth of Independent States, Compatriots, Living Abroad and International Humanitarian Cooperation) werd het concert van het International Children's Art Festival Vredesduiven op 29 oktober 2013 op het Koninklijk Conservatorium in Den Haag georganiseerd <<http://rusembassy.nl/index.php/en/news-of-the-embassy/303-doves-peace>>.
- Op vrijdag 13 december 2013 vond het congres *Voices from the Indigenous Siberia with an Emphasis on Yukagir* plaats aan de Universiteit van Amsterdam. Cecilia Ode leverde een grote bijdrage en werd extra in het zonnetje gezet onder andere door een e-liber amicorum met *Voices from Colleagues* wereldwijd.

Nederland-Ruslandjaar 2013

In het kader van dat jaar werden onder andere de volgende activiteiten georganiseerd:

- Op 15 mei hebben BN'ers het schaduw-examen Russisch afgelegd. Deelnemers waren: Laura Starink, Kysia Hekster, Arnold van Bruggen en Jessica Gorter. Er mochten ook mensen meedoen die hun kennis van het Russisch eens wilden testen.
- In het Bonnefantenmuseum te Maastricht was de tentoonstelling *De grote verandering over Russische avant-garde kunst te zien*. Esther van Loo heeft in het museum een introductieles Russisch verzorgd.
- Leerlingen van het Praedinius Gymnasium te Groningen hebben samen met leerlingen van het Gymnasium No1 in Moermansk en het Noord Nederlands Orkest de musical *3000 mijl in 3 seconden op de planken* gebracht. De musical werd opgevoerd op vrijdag 7 juni 2013 in de grote zaal van het cultuurcentrum de Oosterpoort in Groningen en was een groot succes.

Plannen voor 2014

- Organisatie Studiedag Russisch en deelname aan LSD 2014.
- Organisatie schoolreis naar Moskou van 15 tot en met 20 februari 2014 onder leiding van Dorie Nielen en Jeanette Bron waaraan elf leerlingen en zeven volwassenen gaan deelnemen. Doelen: kennismaken met Moskou (Russische winter, musea, culturele leven); werken aan opdrachten die gekoppeld zijn aan de excursies.
- Selectief volgen van de activiteiten van MAPRJaL en Fond Russkij Mir, zoals festivals voor Russische taal voor scholieren en de Olympiade 2014.
- Samenwerking met het Centre for Russian Studies in Groningen. Regionaal bieden ze steeds meer een podium voor leerlingen. Dit kan zeker worden uitgebreid zodat meer mensen er profijt van krijgen.
- Samenwerking met Ellen Rutten van de UvA in het kader van project Talencircus.
- Organisatie van Schaduwexamen Russisch 2014. De deelnemers zijn de heritage speakers van Russische scholen in Nederland. De doelen zijn aandacht voor Russisch als examenvak, en het peilen van de mening over het niveau van de bestaande examens.
- Samenwerking met de Lerarenopleiding van de Universiteit van Amsterdam (ILO) voor Russisch en contacten met hogescholen aanknopen of verder uitbouwen (coördinator Olja Karmanova). Daarmee staan ons de volgende doelen voor ogen:
 - Het verder promoten van het vak Russisch op scholen; ondersteuning bieden aan de drie scholen in Amsterdam en omgeving waar in 2014 een introductie cursus Russisch aangeboden gaat worden.
 - Het werven van studenten die de introductie cursus onder begeleiding van Olja Karmanova kunnen verzorgen.
 - Het werven van studenten voor de eerstegraads lerarenopleiding aan het ILO en ze kennis laten maken de vakdidactiek Russisch.
 - Aan de Hogeschool Utrecht wordt vanaf augustus 2014 cursus Business in Russia aangeboden. Olja Karmanova gaat daar een actieve rol bij spelen.
- Deelname aan en informatie-uitwisseling met de LT-werkgroep 'Verreikende Talen' (Esther van Loo).
- (Mee)Werken aan de nieuwe verbeterde versie van de Levende Talen website (Geramé Wouters).
- Een bijeenkomst organiseren om ideeën voor een onderzoek naar Russisch (als schoolvak) uit te wisselen. Eén van de mogelijkheden is om Leraren in Opleiding Russisch zo'n onderzoek te laten uitvoeren en daarbij meerdere scholen waar Russisch wordt gegeven te betrekken.

Sectie Spaans

Bestuur

Blanca Cano González (voorzitter)

Mayra Díaz-Skliba (secretaris)

Juan Espinola (penningmeester)

Mari Aghina (studiedagen, tot november redactielid LTM)

Emma de Rijk (sinds november redactielid LTM)

Marcela Vergara (externe contacten)

Aantal leden: 138 (1e) , 52 (2e)

Acties in 2013

- De sectie Spaans heeft op 28 september 2013 een studiedag georganiseerd in samenwerking met de Spaanse Ambassade (*Consejería de Educación*), de SLO en met het *Instituto Cervantes* in Utrecht. Er waren ongeveer 60 deelnemers. Belangrijke sprekers uit het buitenland waren Eleonora Bourbon (*Fachhochschule Brühl*, Keulen) en Paula Reyes (*Universidad de Vigo*).
- Tijdens de Landelijke Studiedag heeft de sectie Spaans twee workshops georganiseerd en heeft een stand bemand met nuttige informatie voor de belangstellenden.
- De sectie is actief geweest met de publicatie van verschillende artikelen in LTM. Eind 2012 heeft Emma de Rijk het redacteurschap van LTM overgenomen van Mari Aghina, en heeft gezorgd voor continuïteit in de publicaties.
- De samenwerking met de *Consejería de Educación* richt zich op dit moment op samenwerkingsprojecten met hogescholen om het economisch Spaans een impuls te geven. De *Instituto Cervantes* heeft meegewerkt aan de organisatie van de Studiedag in september.
- Behalve met de VDSN werken we samen met de Vereniging docenten Spaans in België (*Sociedad belga de profesores de español*) Met de Belgische collega's zullen we een aantal workshops aanbieden tijdens de Studiedag in 2014.
- Er werd informatie over bijscholing, over andere verenigingen of universiteiten naar onze leden doorgestuurd via e-mail.
- Onze sectie werd vertegenwoordigd op verschillende studiedagen in het buitenland, namelijk op de hogeschool Katho in Kortrijk (België) en in Barcelona (*El Encuentro Práctico* van het *International House*). Hier hebben we kennis gemaakt met docenten die bereid zijn om mee te doen aan onze studiedagen van 2014.

- De sectie Spaans doet nog steeds mee aan de organisatie van het Leraren Register. In de subcommissie Spaans zitten Marcela Vergara en Rosa Bartman. Voor meer informatie zie <www.registerleeraar.nl>.

LEERGANG SPAANSE EN SPAANS-AMERIKAANSE LITERATUUR

De sectie heeft een bijzonder project opgestart, te weten het ontwikkelen van een Leergang Spaanse en Spaans-Amerikaanse Literatuur voor de bovenbouw van havo/vwo en voor volwassenen.

Op verzoek van het sectiebestuur voerde Henny van Egmond een projectverkenning uit. Op vrijdag 8 november 2013, 13 december 2013 en 10 januari 2014 heeft een tiental docenten Spaans op het Instituto Cervantes te Utrecht de mogelijkheden voor het samenstellen van een leergang in kaart gebracht. Een schrijverscollectief is inmiddels aan de slag gegaan:

- Zoeken naar fondsen/uitgevers/universiteiten die ons willen bijstaan. (voortouw Henny van Egmond)
- Meewerken aan een letterkundige lessenreeks/reader voor 6-vwo voor dit voorjaar (voortouw Marcela Vergara te Weesp)
- Recensies schrijven over recente ELE-uitgaven voor Letterkunde Spaans en Spaans-Amerika voor adolescenten en volwassenen (voortouw Adriana Perez te Eindhoven)
- Samenstellen van een Spaanse letterkundige leeslijst vanaf niveau A2/B1 (voortouw: Monique Woltring te Voorburg).

Plannen voor 2014

- Voor het jaar 2014 staat een studiedag gepland op 3 oktober. Deze keer in samenwerking met de Vereniging docenten Spaans in België, de *Consejería de Educación*, het *Instituto Cervantes* en nog andere educatieve instellingen. Meer informatie zullen we aan onze leden tijdig verstrekken.
- Voor de landelijke studiedag zullen goede Spaans gerelateerde workshops worden geworven.
- Het bestuur heeft het voornemen zich in 2014 gedege te organiseren, en heeft hiervoor hulp gevraagd aan het bestuur van LT voor het literatuurproject.

Sectie Turks

Bestuur

Yasemin Yurtseven (voorzitter)
Catharina Geelen (secretaris en redactielid LTM))
Rahime Gülcü (penningmeester)
Erol Samburkan (algemeen bestuurslid)
Salih Simsek (algemeen bestuurslid lid)

Aantal leden: 25 (1e), 5 (2e)

Acties 2013

- 7 februari Voorlichting aan ouders over Turks als keuzevak in Rotterdam.
- 6 april bijeenkomst Turkse leden en deelname aan ALV.
- 19 april bijeenkomst Verrijkende Talen, Arnhem.
- 19 mei Voorlichting aan ouders over Turks als keuzevak.
- 28 september Drongo-festival spoedcursus Turks, Amsterdam.
- 17 oktober 2e bijeenkomst Verrijkende Talen, aanhaken bij ICT-ontwikkelingen samen met andere secties mogelijkheden via afstandslernen bijvoorbeeld voorbereiden op examen benutten.
- 24 oktober kennismaken met nieuwe onderwijsattaché Murat Üstün in Den Haag.
- 1 november Landelijke Studiedag, Utrecht. Workshops: 'Spreekwoorden in drie talen' en 'Relatie moedertaal en schoolsucces'.
- Inhoudelijke bijdrage aan rechtzaak voor OALT.
- Deelname aan masterklas door Yasemin, Salih en Kamile.
- 24 november Dag van de Leraar, bijeenkomst Turkse docenten en andere professionals op het Edith Stein College, Den Haag
- 27 november deelname conferentie Meertaligheid, Centrale Bibliotheek Rotterdam.

DAG VAN DE LERAAR

Op de Dag van de Leraar op 24 november kwamen een groep Turkse docenten en andere professionals bijeen op het Edith Stein College in den Den Haag. Rahime Gülcü vertelde over het belang van de sectie Turks binnen Levende Talen en wat wij voor het onderwijs in de Turkse taal doen. De nieuwe onderwijsattaché, de heer Murat Üstün was ook aanwezig. Hij onderstreepte het belang van onderwijs en onze organisatie. Uit de rondetafeldiscussie kwam naar

voren dat de afschaffing van OALT – zo'n 10 jaar geleden – nu leidt tot ongerustheid bij ouders. Ouders merken dat de moedertaalbeheersing achteruit gaat wat ook consequenties heeft voor het schoolsucces van Turkse kinderen.

Plannen voor 2014

- Voorlichting aan ouders en kinderen over Turks als keuzevak.
- Dictee-, dicht- en essaywedstrijd.
- Stappenplan project Taaltasje nader uitwerken.
- Studiedag voor docenten Turks.
- Leeskring Turkse literatuur in Rotterdam.
- Trajectplan ELO: de sectie volgt actief de ontwikkelingen en zoekt inhoudelijke en financiële ondersteuning door samen met andere talensecties deel te nemen aan Verrijkende Talen.
- Er zijn meer scholen waar Turks als keuzevak gegeven wordt maar weinig docenten en lesmaterialen, dit knelpunt heeft onze aandacht. Deels ondervangen met ELO.
- Ook dit jaar nemen leerlingen deel aan ELO examen-training.
- Actieve ledenwerving.

VERSLAG VAN DE VAKBONDSMEDEWERKER

‘Levende Talen behartigt ook de collectieve en individuele rechtspositionele belangen van haar leden, van CAO-onderhandelingen tot persoonlijk advies.’

In 2013 heb ik de rol van vakbondsmedewerker op me genomen. Ik ben drie dagdelen per week gedetacheerd bij Levende Talen. Het eerste werk heb ik samen met secretaris Jos Canton uitgevoerd. Hij was en is een belangrijke steun voor me. We hebben gezorgd dat er een procedure voor vragers kwam, dat het ledenbestand al eens opgeschoond werd, dat het contact met de juristen werd geïntensiveerd en dat ik maandelijks in LTM ging publiceren.

Het werk in 2013 bestond allereerst uit eerstelijnszorg voor leden met arbeidsrechtelijke vragen. Ik ontvang de vragen per mail of telefoon. Daarna neem ik contact op met een van de juristen uit het juristenpanel van de UnieNFTO. Een van hen neemt contact op met de vragsteller en onderhoudt verder het contact. Eens per drie weken neem ik samen met de juristen alle lopende zaken door.

In 2013 hebben 71 leden gevraagd om hulp of informatie. 409 keer hebben de juristen werk voor deze leden uitgevoerd. De vragen kwamen 56 keer van een vrouw en 15 keer van een man. De vrager werkte vooral in het vo (53 keer) en 18 keer in het hbo, de bve of aan een particuliere opleiding. De onderwerpen waren divers, maar enkele zaken vielen op: oneerlijke functiedifferentiatie, te weinig studieverlof en zaken die onterecht voor eigen rekening of in eigen tijd moesten worden geregeld.

Onderhandelaars van de FvOv melden regelmatig de voortgang van de onderhandelingen. Soms gaat het over een reorganisatie, dan weer een verkiezing, fusie of juist een ontvlechting. Hun verslagen verzamel ik en ik mail ze aan de leden van Levende Talen die aan die instelling werken. In 2013 heb ik 75 verslagen gemaïld aan in totaal 157 leden. Die dienstverlening heeft in juni en juli vertraging ondervonden, omdat de server van Levende talen weken uit de lucht was. Dat de gegevens van leden niet actueel zijn, maakt dat niet alle

leden hun informatie hebben ontvangen.

Ik heb Levende Talen vertegenwoordigd op het congres van Duits (8 maart), Engels (15 maart) en Frans (22 maart). Op de algemene ledenvergadering (6 april) heb ik mijn werk kort toegelicht. Tijdens de landelijke studiedag heb ik een workshop gegeven, waarin ik tien onderwerpen uit de cao-vo nader heb toegelicht. Ik ben twee keer namens Levende Talen naar een kaderdag van de CMHF in Den Haag geweest.

In LTM heb ik negen artikelen geschreven. Daarin behandelde ik actuele zaken, onderhandelingen aan de cao-tafels en vragen van leden. De stukken zijn gemiddeld 850 woorden lang. De toon is informatief met een positieve inslag.

In de CieFo, een overleg binnen de FvOv, worden vertegenwoordigers bijgepraat door de cao-onderhandelaars en de dgo-onderhandelaars. Afgevaardigden van de aangesloten verenigingen geven input aan de onderhandelaars. Voorbeelden van dat laatste zijn de ledenraadpleging over de status van de bapo en die over het nationaal onderwijsakkoord. Die vergaderingen heb ik acht keer bijgewoond. Vaste vergadermiddag is maandag. Gedurende het jaar heb ik in Tilburg een informatieavond van het ABP bezocht en in Eindhoven geassisteerd bij een vragenuur over het nationaal onderwijsakkoord.

Een belangrijke voorwaarde voor mijn werk is dat de ledenadministratie zo actueel mogelijk is. Ik stuitte op problemen met de ledenadministratie. Niet alle leden staan met een actueel mailadres in de lijst, nogal wat leden staan zonder mailadres en de namen van instellingen staan vaak op verschillende manieren in de lijst. Voor mijn werk zijn de BRIN-nummers van de instellingen belangrijk. Daardoor is het voorgekomen dat leden niet de informatie ontvingen waar ze recht op hadden.

Voor 2014 verwacht ik mijn werk voort te kunnen zetten. Ik vind het prettig dat ik leden kan helpen, de samenwerking met bestuursleden is uitstekend en de inhoud van het werk stimuleert mij om kwaliteit te leveren.

Perry van Kerkhoven
Vakbondsmedewerker

VERSLAG VAN DE REDACTIES VAN LTM & LTT

Levende Talen Tijdschrift

Levende Talen Tijdschrift verschijnt viermaal per jaar. De artikelen in het *Tijdschrift* behandelen vakdidactische onderwerpen en hebben een meer wetenschappelijk karakter dan de bijdragen in *LTM*.

Het tijdschrift ging in 2013 de veertiende jaargang in. In 2013 zijn vier nummers uitgebracht (april–juni–september–december). De redactie heeft het afgelopen jaar vijf keer vergaderd over de inhoud en samenstelling van het *Tijdschrift*. De redactie werft actief kopij, bespreekt de ingestuurde bijdragen en schrijft zelf teksten.

In de loop van 2013 is de samenstelling van de redactie gewijzigd. We hebben afscheid genomen van Kevin Haines, die we danken voor zijn inzet in de afgelopen jaren. Ton Koet en Machteld Moonen zijn tot de redactie toegetreten; Machteld was in 2013 al vaste medewerker voor de rubriek Gesignaleerd. De huidige redactie bestaat uit Helge Bonset (hoofdredacteur), Rick de Graaff, Sonja Heebing, Hermine de Knijff, Ton Koet, Machteld Moonen en Bart van der Leeuw. De vormgeving van het magazine was in handen van Monique van Hootegem.

In 2013 zijn in *Levende Talen Tijdschrift* de volgende typen bijdragen opgenomen:

- onderzoek/vakontwikkeling (artikelen waarin gerapporteerd wordt over didactische en onderwijskundige ontwikkelingen en/of onderzoek);
- verschenen proefschrift (bespreking van in Nederland uitgevoerd promotieonderzoek, geschreven door de redactie of een gastmedewerker);
- gesignaleerd (bespreking van relevante artikelen of boekpublicaties).

Vijftien bijdragen vielen in de rubriek Onderzoek/vakontwikkeling. Daarvan hadden negen bijdragen betrekking op het voortgezet onderwijs, twee op het basisonderwijs, een op het middelbaar beroepsonderwijs en drie

op het hoger onderwijs. De laatste drie waren alle van Vlaamse auteurs.

Tien bijdragen hadden betrekking op het onderwijs in het Nederlands of in schoolvakken waar Nederlands de voertaal is, vijf hadden betrekking op het onderwijs in de moderne vreemde talen. Een evenwichtige verdeling van artikelen op het gebied van Nederlands en van moderne vreemde talen blijft een belangrijk aandachtspunt voor de redactie, die daarvoor uiteraard afhankelijk is van het kopij-aanbod.

In de rubriek Verschenen proefschrift zijn de dissertaties besproken van Sylvia Bacchini (*Eerste hulp bij tweede taal: Experimentele studies naar woordenschatdidactiek*), Mariëtte Hoogeveen (*Writing with peer response using genre knowledge: A classroom intervention study*) en Ilona de Milliano (*Literacy development of low-achieving adolescents: The role of engagement in academic reading and writing*).

In de rubriek Gesignaleerd besprak Machteld Moonen artikelen uit internationale tijdschriften van Lyster, Saito en Sato; Shintani, Li en Ellis; Jackson en Suethanapornkul; en Guerretaz en Johnston. Deze artikelen hadden alle betrekking op het onderwijs in de moderne vreemde talen.

Namens de redactie van *LTT*,
Helge Bonset
Hoofdredacteur

Levende Talen Magazine

Levende Talen Magazine heeft in 2013 zijn honderdste jaargang beleefd. Elk (regulier) nummer bevat vier hoofdartikelen over uiteenlopende onderwerpen. In de meeste artikelen staat de praktijk van het lesgeven centraal. De redactie streeft naar een goede balans tussen artikelen over moedertaal didactiek en vreemdetalendidactiek. Behalve artikelen bevat *LTM* een aantal vaste rubrieken: Gesignaleerd, Nieuws, Binnenkort, Etalage, Web, Poëzie, Film en dvd, Column, Jeugdliteratuur, ICT, Levende Talen, Praktijk en Recensies.

LTM had ook dit jaar weer een aantal vaste medewerkers. Rob van Veen verzorgde de rubriek Jeugdboeken. De rubriek ICT werd geschreven door Kees van Eunen. Verder verzorgde Gerard Koster een rubriek over recente films die in de les gebruikt kunnen worden. Jan de Jong recenseerde in elk nummer een gedichtenbundel om poëzie weer wat meer voor het voetlicht te brengen. Jacob Moerman schreef de rubriek Etalage, een vast onderdeel waarin hij telkens een aantal nieuwe literaire werken de revue liet passeren. Peter-Arno Coppen was dit jaar de columnist van *LTM*

De redactie bestond in het begin van 2013 uit: Arie Hoeflaak (Frans), Betty Molt (Engels), Reitze Jonkman (Fries), Erik Kwakernaak (Duits), Francesca Verderame (Italiaans), Emma de Rijk (Spaans), Wouter Toonen (Arabisch), Geramé Wouters (Russisch), Pauline Ruijs (Chinees), Clary Ravesloot (Nederlands), Catharina Geelen (Turks/NT2), Erich Püschel (Papiaments) en Johan Graus (hoofdredactie). Tegen het einde van het jaar hebben Arie Hoeflaak en Betty Molt afscheid genomen. Voor Frans zullen Séverine Blache en Guusje Groenen in de redactie plaatsnemen. Betty Molt wordt opgevolgd door Karin Epping.

De redactie kwam achtmaal bijeen en kreeg circa zestig artikelen ter beoordeling voorgelegd. De inhoud en stijl van de artikelen was zoals altijd van uiteenlopende

kwaliteit. Met name op het einde van het jaar was er een uitzonderlijk groot aanbod van artikelen. Bovendien heeft de redactie met genoegen een pilot geëvalueerd waarin enkele keren per jaar onderwijs- of taaljournalisten door de redactie worden uitgenodigd om over een bepaald onderwerp een artikel te schrijven. Op deze manier kan de redactie beter de actualiteit volgen en meer invloed hebben op de onderwerpkeuze. Vanwege het succes is het hoofdbestuur verzocht dit project te verlengen, waarop instemmend is gereageerd. Het is echter belangrijk om te vermelden dat deze artikelen op geen enkele wijze de bijdragen van de reguliere schrijvers verdringen.

In het novembernummer 2013 zijn de hoofdartikelen en een deel van de rubrieken gewijd aan tweedetaalverwerving. De totstandkoming van dit themanummer is gecoördineerd door Arie Hoeflaak en Rick de Graaff. In november 2014 is de redactie weer voornemens een themanummer te publiceren.

Eind 2012 heeft de redactie ter gelegenheid van de honderdste jaargang een poëziebundel uitgebracht met daarin gedichten in alle talen van die *Levende Talen* vertegenwoordigt; het verbindende thema van de bundel was onderwijs.

De vormgeving van het magazine was in handen van Monique van Hootegeem. Anda van Riet is de vaste fotograaf en Petra van Kalker maakt de illustraties bij de columns van Peter-Arno Coppen.

Eind 2013 heeft het jaarlijkse evaluatiegesprek tussen het bestuur, vertegenwoordigd door Judith Richter en Mari Brok, en de redactie, vertegenwoordigd door Erik Kwakernaak en Johan Graus, plaatsgevonden.

Dankzij een donatie uit de financiële nalatenschap van de Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands

(VON), die in september 2004 werd opgeheven, werd het mogelijk in 2013 een goede (door)start te maken met het digitaliseren van *LTM* en *LTT*. Op de website 'Levende Talen Tijdschriften' (<www.lt-tijdschriften.nl>) zijn de jaargangen vanaf 2005 van *LTM* en *LTT* te raadplegen. Vanaf jaargang 2012 zijn voor wat *LTM* betreft naast de artikelen ook de poëzierubriek van Jan de Jong en de bijdragen van Rob van Veen over jeugdliteratuur via 'Levende Talen Tijdschriften' te raadplegen. Regelmatig verschijnen in *LTT* recensies van proefschriften en boeken; ook die worden vanaf 2012 in het digitale archief opgenomen. Op termijn zal <www.lt-tijdschriften.nl> teruggaand gecompliceerd worden tot en met 1989.

In totaal is er in 2013 voor € 31.085 aan advertenties door Van Vliet Bureau voor Media Advies verkocht. Dit

is nagenoeg gelijk aan 2012. De inkomsten van *LTM* en *LTT* aan abonnementsgelden waren in 2013 circa € 41.800. De totale kostprijs van *LTM* en *LTT* (na aftrek van baten: advertenties en abonnementen) was in 2013 € 92.454. Dit betekent dat de kostprijs van *LTM* per lid/abonnee circa € 2,22 en van *LTT* circa € 1,48 per nummer is. De totale kosten voor *LTM* (8 nummers) en *LTT* (4 nummers) waren in 2013 circa € 23,17 per lid/abonnee, hetgeen betekent dat van de contributie van elk lid slechts 31,6 procent wordt besteed aan de productie en levering van de tijdschriften. Zie tabel 1 voor een overzicht van de totale jaarrekening 2013.

Namens de redactie van *LTM*,
 Johan Graus
 Hoofdredacteur

Kosten productie en redactie LTM (incl. btw)	€ 111.412	
Kosten productie en redactie LTT (incl. btw)	€ 29.974	
Verzending (inclusief bijsluiters adverteerders) (incl. btw)	€ 19.287	
Kosten productie, redactie en verzending LTM en LTT		€ 155.673
Advertentieopbrengst bruto	€ 31.085	
Advertentieopbrengst netto	€ 21.759	
Abonnementen	€ 41.160	
Baten LTM en LTT		€ 62.919
Totale kostprijs LTM en LTT		€ 92.454
Gemiddelde kostprijs per lid/abonnee		€ 23,71
Kostprijs t.o.v. lidmaatschap		31,61%
Kostprijs LTM per nummer		€ 2,22
Kostprijs LTT per nummer		€ 1,48

Tabel 1. Jaarrekening LTM en LTT 2013

Levende Talen Magazine

LTM

Taalcanon: Wetenschap voor beginners
Goed onderwijs begint met een goed curriculum
Taalcoaches werken aan taalbeleid
Vaardigheid Engels en Duits in Europees perspectief

Levende Talen Magazine

LTM

'Taal moet weer tussen de oren'
Engelstalige boeken bij de leerling brengen
Roepstoeren of debatteren?
Sterrenstof

Levende Talen Magazine

LTM

In the writer's seat
OBIT
Nieuwsbegrip in de klas
Leerlingen verleiden tot het spreken in de doeltaal

Levende Talen Magazine

LTM

Verdeelde reacties op nieuwe exameneisen
Het hoe en waarom van grammaticale instructie
Gaait het vreemdetalenonderwijs ergens over?
Gedichten schrijven en poetry slams

Levende Talen Magazine

LTM

Jan Renkema: 'Pak de lezer bij de lurven'
RTTI, OBIT, Bloom en het vreemdetalenonderwijs
Taalkunde in de brugklas
'Lezen voor de lijst' in de praktijk

Levende Talen Magazine

LTM

Schrijven in de tweede fase
Een taal zonder geschreven vorm
Engels leren met een mobieltje
Diversiteit in de lessen Nederlands?

Levende Talen Magazine

LTM

THE MANUMMER TWEETALIG ONDERWIJS
Iedere docent een CLIL-docent
Tto-onderwijs in de praktijk
Engels in het primair onderwijs
CLIL in Wallonië

Levende Talen Magazine

LTM

Het nieuwe lezen
Leren via sociale media
Van leesles naar complete taalles
Een beleevingswijzer bij literatuur

IK LAS MET DE KLAS
EEN HEERLIJK GEDICHT

Honderd jaargangen
Levende Talen

LEVENDE Talen